

Till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Remiss av betänkandet Låt fler forma framtiden

2014 års demokratiutredning (SOU 2016:5)

Remiss från kommunstyrelsen (KS dnr 110-499/2016)

Förslag till beslut

1. Tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen
2. Omedelbar justering

Patrik Derk
stadsdelsdirektörVerner Stadthagen
administrativ chef

Sammanfattning

Betänkandet "Låt fler forma framtiden!" är en redovisning av 2014 års Demokratiutredning. Utredningens uppdrag var att utreda hur engagemanget inom den representativa demokratin kan öka och hur individens möjligheter till delaktighet och inflytande mellan valen kan stärkas. Förslaget om att kommunfullmäktige antar riktlinjer för medborgardialog kan underlätta arbetet och göra det tydligare för kommunmedlemmarna i vilka frågor de kan förvänta sig att bli delaktiga. Det är viktigt att sådana riktlinjer tydliggör stadsdelsnämndens samordnande roll i medborgardialoger så att stadens skiftande lokala förutsättningar och invånarbehov kan tillgodoses. Det är även viktigt att det finns utrymme för stadsdelsnämnderna att föra dialoger utöver vad riktlinjerna föreskriver. Utredningen föreslår att medborgarförslag ska ersättas av ett nytt verktyg, en folkmotion. I sak anser förvaltningen att förslaget om folkmotion är bättre än nuvarande system med medborgarförslag. Utredningens förslag rör den övergripande kommunala nivån, men stadsdelsförvaltningen bedömer att förslaget torde vara minst lika genomförbart på stadsdelsnämnds nivå.

Bilaga

Sammanfattning av betänkandet Låt fler forma framtiden (SOU 2016:5)

Remissbehandling

Stockholms stad och 436 andra kommuner, myndigheter, högskolor och universitet, föreningar och organisationer har fått betänkandet "Låt fler forma framtiden! (SOU 2013:52)" på remiss från Kulturdepartementet. Kommunstyrelsen har i sin tur remitterat ärendet till samtliga nämnder och styrelser, och stadsledningskontoret för yttrande senast den 20 maj 2016.

Stadsdelsnämndens råd för funktionshinderfrågor och pensionärsråd har getts möjlighet att lämna synpunkter på remissen. Pensionärsrådet har avstått från att lämna synpunkter.

Remissen: Betänkandet Låt fler forma framtiden! – 2014 års Demokratiutredning

Utredningens uppdrag var att utreda hur engagemanget inom den representativa demokratin kan öka och hur individens möjligheter till delaktighet och inflytande mellan de allmänna valen kan stärkas.

Sammanfattningen av betänkandet bifogas. Hela betänkandet finns på regeringens webbplats: <http://www.regeringen.se/remisser/2016/03/remiss-sou-20165-lat-fler-forma-framtiden/>

Utredningen konstaterar att det politiska inflytandet har samband med socioekonomiska faktorer. I Stockholms stad skiljer sig valdeltagandet med 54 procent mellan de distrikt som har högst respektive lägst valdeltagande. Betänkandet innehåller både en redogörelse för nuläget och ett antal förslag och bedömningar som handlar om de politiska partierna, representativitet och hur inflytandet på nationell och lokal nivå kan utvecklas.

Exempel på utredningens förslag och bedömningar som berör staden:

- Regeringen ökar stödet till organisationer i civilsamhället. Utredningen konstaterar att det finns tydliga skillnader i deltagandet mellan socioekonomiskt starka, högutbildade grupper och socioekonomiskt svaga, lågutbildade grupper.
- Kommuner bör informera om bestämmelser för politiska möten och demonstrationer på sin webbplats.
- En bestämmelse föreslås som innebär att kommuner och landsting ska verka för att förtroendevalda ska kunna fullgöra sina uppdrag under trygga och säkra former. Ett skäl till att förtroendevalda lämnar sina uppdrag är att de utsätts för hot, våld och trakasserier.
- Kommunfullmäktige bör anta riktlinjer för medborgardialoger och samråd. Kommunerna behöver klargöra när och i vilka frågor medborgarna har möjlighet att framföra synpunkter och att påverka. Även kommunmedlemmar som inte har rösträtt bör ges möjlighet att lämna synpunkter. Digital teknik bör användas så långt det är möjligt. Motiven för medborgardialoger är att de kan bidra till högre kvalitet i beslut och förebygga konflikter.

- Medborgarförslag ersätts av ett system med folkmotion som publiceras på internet. Om en procent av befolkningen stöder motionen, ska fullmäktige behandla förslaget inom ett år. Insamling av digitala underskrifter pågår i sex månader.
- Låt unga från 16 år på försök få rösträtt till kommunfullmäktige vid valen 2018 och 2022 i kommuner som ansöker om det. Motiven är att öka intresset för lokal politik och att ge tidig erfarenhet av att rösta.
- Forum som ungdomsråd måste vara representativa och behöver komma in tidigt i beslutsprocessen. Kommuner bör även anta en policy eller handlingsplan för den lokala ungdomspolitikerna.
- Förtroendevalda som beviljats personlig assistans bör få det även för att fullgöra förtroendeuppdrag.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen lämnar endast synpunkter på de förslag som primärt innefattas i nämndens ansvarsområde.

Medborgardialoger och samråd

Förvaltningen har påbörjat ett långsiktigt arbete med dialoger i stadsdelsområdet, bl.a. för att stärka tilliten till förvaltningen och mellan invånarna. Vidare ska dialoger bidra till att öka invånarnas delaktighet i stadsdelsområdets utveckling. Förslaget om att kommunfullmäktige antar riktlinjer för medborgardialog kan underlätta arbetet och göra det tydligare för kommunmedlemmarna i vilka frågor de kan förvänta sig att bli delaktiga. Det är viktigt att sådana riktlinjer tydliggör stadsdelsnämndens samordnande roll i medborgardialoger så att stadens skiftande lokala förutsättningar och invånarbehov kan tillgodoses. Det är även viktigt att det finns utrymme för stadsdelsnämnderna att föra dialoger utöver vad riktlinjerna föreskriver. I dialogerna deltar många aktörer, däribland facknämnder och flera av stadens bolag. Tanken är att tillsammans med dessa aktörer erbjuda lokala forum där invånarna också kan påverka i frågor som stadsdelsnämnden inte har direkt rådighet över.

Medborgarförslag och folkmotion

Utredningens översyn av möjligheten att lämna medborgarförslag visar att demokratieffekterna är begränsade. Det fåtal personer som lämnar förslag är inte representativa för befolkningssammansättningen och förslagen ger ingen antydning om det finns en stark opinion i frågan. Vidare tar behandlingen av medborgarförslag mycket tid och resurser i anspråk.

Utredningen föreslår att medborgarförslag ska ersättas av ett nytt verktyg, en folkmotion. Folkmotioner som, under en period av sex månader, får ett stöd av minst en procent av befolkningen ska beredas. Förslagsställaren får möjlighet att skapa opinion genom att motionen publiceras på internet.

Nämnden får uppmärksamma kommunstyrelsen på att folkmotioner föreslås bli tvingande för kommunerna. Bedömningar som rör det kommunala självstyret är inte primärt en fråga för en stadsdelsnämnd.

Stadsdelsförvaltningen kan konstatera att det är relativt få personer som lämnar medborgarförslag till Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd. Förvaltningen kan vidare bekräfta att de förslag som lämnas ofta tar mycket tid i anspråk och är resurskrävande.

I sak anser förvaltningen att förslaget om folkmotion är bättre än nuvarande system med medborgarförslag. I synnerhet när det kombineras med olika former av medborgardialoger som innebär att invånarna på ett smidigt sätt kan lämna förslag. Nämnden och förvaltningen får genom dialogerna samtidigt möjlighet att bereda förslag och motta impulser på ett mindre resurskrävande sätt än nuvarande system med medborgarförslag.

Utredningens förslag rör den övergripande kommunala nivån, men stadsdelsförvaltningen bedömer att förslaget torde vara minst lika genomförbart på stadsdelsnämnds nivå. Förvaltningen kan, t.ex. genom medborgarkontoren, vara behjälpliga med internetpubliceringen.

Ungas delaktighet och inflytande

I utredningen framhålls att kommuner behöver tillgodose ungdomars perspektiv i beslutsprocesser. På Rinkeby-Kista stadsdelsnämnds uppdrag arbetar förvaltningen med att stödja ungdomar att forma arenor för åsikter och samhällsengagemang. Inte minst viktigt är att barn och ungdomar får forma sina egna liv genom att självständigt fatta beslut och ta ansvar. För närvarande har förvaltningen särskilt inriktat sig på social mobilisering för flickor.

Delaktighet och inflytande för personer med funktionsnedsättning

Stadsdelsnämndens råd för funktionshinderfrågor instämmer i utredningens förslag. Förvaltningen delar uppfattningen att fler lokaler behöver vara tillgänglighetsanpassade för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta på samma villkor som andra.
